

Chicagská škola

Obsah přednášky

- Chicágská škola
  - vznik a hlavní charakteristiky
- Frank Knight
- Milton Friedman
- George J. Stigler
- Theodore W. Schultz
- Gary Becker

Chicagská škola

- Počátek 30. léta, různá období vývoje
- Chicagská univerzita
- Liberalismus, Mont Pelerin Society
- H.A.Millis, P. H. Douglas
- F. H. Knight, J.Viner
- Emprické a kvantitativní metody
- Politická doporučení (odmítnutí New Dealu)

Chicagská škola

Knightova skupinka

- M. Friedman, G. Stigler, H. Simons, R. Director
- Knight a metodologie
  - Abstraktně-deduktivní x empirické, kvantitativní
  - Metodologický realismus x metodologický pozitivismus
- Simons a omezení volného obchodu
- Oskar Lange v Chicagu
- Zájem o teorii cen

Chicagská škola

Imperiální období

- H. G. Lewis – cenová teorie k analýze činnosti odborů
- Modigliani-Miller – cenová teorie a podnikové finance
- G. Stigler – analýza politiky, vládních zásahů
- Lidský kapitál
- R. Posner – ekonomie právních institucí
- G. Becker – ekonomie rodiny, zločinu a další
- R. Coase, R. Lucas

Chicagská škola

Laissez faire chicagské školy

- Liberální proud v ekonomii 20. století
- Vliv na hlavní proud
- Nobelova cena za ekonomii – Friedman, Schultz, Stigler, Becker, (Miller, Coase, Lucas)

Frank Knight

- Chicago
- J. B. Clark
- Vliv rakouské školy, C. Menger
- Ekonomie – věda o ekonomickém chování
- Abstraktně-deduktivní metoda
- Risk, Uncertainty, Profit, 1921
- Otázka existence zisku v podmínkách rovnováhy

Frank Knight

Teorie podnikatelského zisku

- Zisk – náklad za čekání nebo riziko, monopolní renta
- Otázka existence na dokonale-konkurenčním trhu
- Rozlišení rizika a nejistoty
- Člověk jedná v prostředí nejistoty, odhaduje budoucí cenový vývoj
- Může dosáhnout podnikatelského zisku/ztráty

Milton Friedman

- Vliv srovnatelný s Keynesem
- Liberální ekonom a hospodářsko-politická doporučení
- Vliv na zaměření ekonomie 2. pol. 20. st. a hospodářské politiky (Regan, Thatcher)
- Monetarismus
- Teorie spotřební funkce, teorie permanentního důchodu, nová kvantitativní teorie peněz
- Široký záběr, především makroekonomie

Milton Friedman

- Studium pojistné matematiky
- Práce pro vládu, NBER, statistik za války
- Profesor na Chicagské univerzitě
- Zájem o měnové kurzy
- Zájem o metodologii
- Zájem o peníze a měnovou politiku
- Zájem o fungování svobodných trhů

Milton Friedman

Metodologický pozitivismus

- Metodologie pozitivní ekonomie (1953)
  - Logicky konzistentní, smysluplné empirické protějšky
  - Empirická testovatelnost
  - Správné předpovědi
  - Jednoduchost, prostěšnost
- Metodologický individualismus
- Metodologická (anti)realismus

Milton Friedman

Spotřební funkce a hypotéza permanentního důchodu

- Kritika Keynesova psychologického zákona
- Permanentní důchod – diskontovaná hodnota očekávaného toku budoucích důchodů
- Spotřeba závisí na permanentním důchodu – složce běžného důchodu – je stabilní
- Vliv na poptávku po penězích - stabilní

Milton Friedman

Nová kvantitativní teorie peněz

- Keynes – vliv úrokové sazby a zbochybnění vlivu M na P
- Friedman – obnova kvantitativní teorie
- Krátkodobá non-neutralita, dlouhodobá neutralita peněz
- Kritika Keynesese za nedostatečné portfolio v poptávce po penězích

Milton Friedman

- Poptávka po penězích závisí
  - Reálné hodnotě bohatství držené v penězích, obligacích, akcích, fyzickém a lidském kapitálu – vazba na permanentní důchod
  - Očekávané výnosy z portfolia ve srovnání s očekávanou inflací
- Poptávka po penězích je stabilní
- Silná vazba mezi M a P

Milton Friedman

- Vliv peněz na hospodářství
- Nabídka peněz – exogenní
- Problém definice peněz – empirických protějšků
- Postupný vliv změny M na Y a P , krátkodobě nejsou neutrální, v dlouhém období silná vazby M a P
- Inflace – peněžní jev (na rozdíl od keynesiánců)

Milton Friedman

Phillipsova křivka a přirozená míra nezaměstnanosti

- Zavedení adaptivních očekávání a peněžní iluze
- Vznik setrvačné inflace
- Dlouhodobě nezaměstnanost na přirozené míře
- Rehabilitace neoklasického trhu práce, dobrovolné nezaměstnanosti
- Vliv v 70. letech, při stagflaci
- Edmund Phelps potvrdil

Milton Friedman

Rozpočtová a měnová politika

- Keynes – význam fiskální politiky
- Friedman – kritika, efekt vytěsnění
- Keynes – stimulace přes měnovou politiku, nízké úrokové sazby
- Friedman – zdroj nestability
- Efekt likvidity a Fisherův efekt
- Řízení peněžních agregátů a zlaté pravidlo

Milton Friedman

- Vysvětlení krize 30. let
- Svoboda volby
- Nesprávná měnová politika FEDu
- Kritika New Dealu – zdroj nepružností cen

Milton Friedman

- Friedmanův liberalismus
- Mont Pelerin Society
- Kapitalismus a svoboda, Svoboda volby
- Mnoho příkladů prospěšnosti trhů a selhání vládní regulace

Goerge Stigler

- Nobelova cena za ekonomii
- Tržní struktury, vliv regulace
- Zájem o mikroekonomii
- Zájem o kvantitativní analýzu

Goerge Stigler

- Teorie tržních struktur
  - Nestabilita oligopolní struktury
- Teorie informací
  - Informace nejsou volným statkem, získání vyžaduje náklady
  - Člověk se rozhoduje ne při plných informacích, je nedokonale informován, jako ne nedokonale nasycen statky
  - Rozhodování je nákladný proces

George Stigler

Teorie veřejné regulace

- Kritika regulace přirozených monopolů
- Empirické studie – regulace neefektivní
- Ovládaný regulátor

Theodore W. Schultz

- Nobelova cena
- Problematika chudoby a rozvojových zemí
- Problém chudoby
- Otázka klesajících výnosů v zemědělství
- Výnosnost závisí na lidském kapitálu
- Neoklasická teorie platí i pro rozvojové země
- Kritika katastrofických scénářů přelidnění

Theodore W. Schultz

- Otázka pomoci rozvojovým zemím
- Neefektivní alokace, potlačení motivace, růst musí přijít odspodu
- Chudoba a lidský kapitál
- Investice do lidského kapitálu – výnosy i náklady
- Otázka investice do lidského kapitálu v podmínkách rozvojových zemích

Gary Becker

- Nobelova cena
- Prezident American Economic Association
- Ekonomie – imperiální věda
- Zkoumání původně neekonomických oblastí (např. psychologie, sociologie)

Gary Becker

- Neoklasická mikroekonomie
- Člověk ekonomický, rozhoduje se podle ekonomického kalkulu
- Člověk maximalizuje užitek na základě svého souboru preferencí
- Omezená racionalita
- Náklady a výnosy peněžní i nepeněžní povahy – časové náklady, společenské postavení

Gary Becker

- Teorie lidského kapitálu
- Otázky spojené s rozhodováním o investicích do lidského kapitálu
- Ekonomický růst spojen s investicemi do lidského kapitálu
- Model měření vzdělání a rozdílů ve mzdách
- Ve 20. století se vyplácelo, a investice do zdraví
- Lidský kapitál a Židé

Gary Becker

Teorie diskriminace

- Na konkurenčních trzích není možná, resp. z hlediska zaměstnavatelů by byla iracionální

Ekonomická analýza kriminality

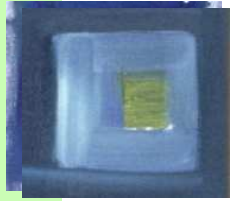
- Zločinci se rozhodují podle výnosů a nákladů
- Vliv četnosti kontrol a výše trestů

Gary Becker

Ekonomie rodiny

- Rozhodnutí o svatbě, rozvodu, počtu dětí závisí na ekonomickém kalkulu
- Rodina – rozšířené altruistické vztahy, solidarita a omezený vliv sociálních opatření jednotlivým členům rodiny

Literatura

Povinná literatura

- Holman, R. a kol., Dějiny ekonomického myšlení, 3. vyd., Praha: C.H. Beck, 2005, kapitola 17

Děkuji za pozornost

Příště protikeynesiánská revoluce, škola
racionálních očekávání, škola veřejné volby